

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De mala erubescencia, & eius detestatione. Cap. XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

¶ Quartodecimo à respectu mulieris alieni viri. Periculose enim valde respectus talis. Ipse respectus fuit occasio Dandi adulterij, & homicidij, vt dicitur 2. Re. 11. Nec solum à respectu isto erubescendum est, sed etiam à quacunque familiaritate, vt ad ipsam vel ad ancillam eius, vnde possit oriri mala suspiciō. Vnde sequitur: Ne scruteris ancillam eius, & ne steteris ad lectum eius. ¶ Quintodecimo, erubescendum est ab amicis de sermōibus impropertij. Et si amicus debet arguere amicū, tamen ab impropertio. Tullius in tractatu de Amicitia: Monere & moneri est officiū vetæ amicitia, ita tamen, quòd adulatione careat, & contumelia careat obiurgatio. ¶ Sextodecimo, erubescendū est ab impropertione dati. Imitari debet illum qui omnibus affluenter, & non impropertat, vt legitur Iacob. 2. ¶ Fatuo verò legitur Eccle. 20. Exiguabit, & multum impropertabit. Qui enim nō erubescit male agere, est sicut equus ab igne frano, qui de facili regi non potest. ¶ Duo solebant homines cohibere à malo, scilicet timor Dei, & pudor mūdi. Sed timor Dei multos iam parū cohibet à malo. Benignitate enim Dei & misericordia abutuntur homines male agētes, quia Deus benignus eos ad pœnitentiam expectat. Ecclesiast. 8. Quia non profert cito contra malos sententia, absque timore vllō filij hominum perpetrāt mala. Non attendentes, quòd misericordia ista superexaltat iudicium: iuxta verbum Iacob. 2. Quia quāto misericordius hic parcit, tanto iustitia in futuro durius ferit, vt dicit Hieronym. Quāto amplius malleus eleuatur, tanto postea durius percutit: & quāto atcus plus curuatur, tanto vehementius sagittam emittit. Similiter se habet iustitia Dei. Augu. Lento gradu diuina procedit seueritas, sed tarditate compensat gravitas. Pudor etiam iam potius impellit homines ad malum, quā cohibeat à malo: quia qui solebant erubescere male agere, iam erubescunt bene facere.

De mala erubescētia, & eius detestatione.

CAP. XVI.

DE erubescētia mala, hoc modo dicemus. ¶ Primo ponemus ea quæ possunt valere ad detestationē erubescētia. Secundo ponemus remedia quibus vtī possumus contra eam. ¶ Primo, valere potest ad detestationem eius, si ostendatur quæta sit timiditas eorum, & ignorantia qui propter erubescētia non audent benefacere. Ipsi sunt sicut equi vmbra timētes. Vera mala non sunt præsentis vitæ, sed futuræ. Præsentia mala sunt sicut vmbra futurorū. Vnde qui erubescētia in præsentem timent, & non futuram, ipsi timent vmbra, nō verum

tem. Trepidauerunt, ait Dauid, timore, vbi non erat timor. Ipsi
 etiam sunt sicut paruuli qui terretur iarratu carulorū, qui mor-
 dere nō possunt. Sen. Auctoritatem habemus senū & vitia pue-
 rorum. Non puerorum tantum, sed etiam infantium. Illi leuia
 formidant, hi falsa, nos vtraq. Leuia formidant, qui verba irri-
 sorum formidat. Falsa formidant, qui reputant dedecus quod in
 veritate est honor Mūdos iste est velut carulus latrans irrisio-
 nibus cōtra eos qui bene agunt: sed mordere nescit, quia nō eos
 percutit, & cum satis latrauerit, tacebit. O quā strenui milites
 sunt, qui propter latratū relinquunt domum suam: sed bene re-
 linquent eam, si viderēt milites armatos insequentes se. Si ali-
 quis de militibus regis rancia ipso petente debitum seruitiū
 ab eo, diceret se nō audere ei seruire: quia homines inde loque-
 rentur: frivola & ridiculosa reputaretur eius excusatio. Sic frivo-
 la est excusatio illorum, qui propter verba hominum dimittunt
 seruire Deo. Ipsi etiam sunt timidi vt lepores. Vtinā tamen es-
 sent leporibus in aliis similes. Lepusculus plebs inualida collo-
 cat in petra cubile suū, vt legitur Prou. 30. Labia habet in motu,
 au. es longas, pedes veloces. Timor enim addit alas pedibus. Sic
 facere debet qui debilem se nouit. In petra cubile collocat, qui
 in petra Christo fiducia habet. Labia habet in motu, qui sape
 orat. Longas habet aures, qui iuxta verbū Iac. 1. velox est ad au-
 diendū, & tardus ad loquendum, ad respondendū s. opprobriis
 quæ sibi dicuntur. Pedes veloces habet, quæ timor Dei occupat.
 Quia qui timet Deū, nihil negligit: vt legitur Ecc. 7. Causa hu-
 ius timoris est duplex. ¶ Prima est amor placēdi mūdo. Sen. De-
 sines timere, si desperare desieris. Contra tales qui volūt place-
 re mundo, dicitur Iac. 4. Adulteri, nescitis quia amicitia huius
 mundi, inimica est Deo. Quicūque ergo voluerit amicus huius
 seculi esse, inimicus cōstituitur Dei. Psal. Confusi sunt qui homi-
 nibus placent, quoniā Deus spernit eos. Et Apost. ad Gal. 1. Si ho-
 minibus placerē, Christi seruus nō essem. ¶ Secūda causa potest
 esse hæc, q. Deus forsitan recesserit ab eis. Vix enim posset esse
 tanta timiditas in eo, cū quo esset Deus. Psal. Si ambulauero in
 medio vmbre mortis, non timebo mala, qm̄ tu mecū es. Quod
 autē aliquis timid⁹ fiat, postquā Domin⁹ recesserit ab eo, patet
 ex eo, q. Cain caput tremulum habuit, & adeo timidus fuit, vt
 Domino diceret: Omnis qui inuenerit me, occidet me. Gene. 4.
 Ad idē facit illud Leuiti. 26. Si spreneritis leges meas, & iudicia
 mea contempseritis, vt nō faciatis ea quæ à me constituta sunt,
 & ad irritum perducatis pactum meum, ego quoq; hæc faciam
 vobis,

vobis, Corruetis coram hostibus vestris, & subiiciemini his qui oderunt vos, fugietis nomine persequente. Tanta timiditas erubescens, quod ex hoc, quod sunt coram hostibus suis corruunt. Non enim possunt sustinere aspectum iridentium. Imo sicut fluit cera à facie ignis, & nix à facie solis, sic corda erubescens defluunt à facie iridentium. Ipsi etiam subditi sunt hostibus suis. Cum enim irrisores sint hostes eorum, ipsi facere non auderent, quod eis displiceat: quod tamen deberet libentius facere, quam quod eis placeret. Irubescens etiam fugiunt nomine persequente. Irrisor enim non persequitur, sed obsequitur. Illustrat enim materiam, unde corona aeterna fabricetur. Irrisores enim sunt velut aurum & argentum, & lapides pretiosi, quibus fit corona paradisi. Prou. 33. Fugit impius nemine persequente. Mala poenae quidam succursus sunt à Deo missi contra mala culpae. Mira fatuitas, quod homines fugiunt mala poenae, & sequuntur mala culpae. Succursus à Deo missum timent & fugiunt. Mortem suam sequuntur, scilicet peccatum. Eccl. 21. Quasi à facie volubris fuge peccatum. Et subditur: Dentes leonis dentes eius, interficientes animas hominum. Item de timore eorum quos de feruit dominus, dicitur Leui. 26. Terrebit eos sonitus folij volantis, & ita fugient quasi gladium. Cadent nullo persequente, & occident singuli super fratres suos. Folium volans est verbum infisionis, quod terret homines erubescens. Folium illud plus timent, quam Dei gladium, qui paratus est interficere eos. Deut. 32. Si acvero ut fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vitionem hostibus meis. Et Iob. 19. Fugite à facie gladij, quia ultor iniquitatis est gladius. Exo. 15. Euaginat gladium meum, & interficiet eos manus mea. Dicunt erubescens quid dicerent de me si hoc facerem: tamen non attendunt, quod fieret de eis si hoc non fecerint. Plus dicta hominum timent, quam facta Dei: & plus timet verba hominum, quam gladium Dei euaginarum. Dicit erubescens: Non possum pati ut hoc de me dicatur: non erubescit confiteri tantam ignauiam de se, quod tam facile sibi hominum deiiciatur, verè de illis est, quibus dicit de Plautio. Non sic impij, non sic, sed tanquam puluis quem proicit ventus, &

¶ De triplici fatuitate erubescensium bene agere.

SECUNDO potest valere ad detestationem erubescensium mala, si ostendatur quanta sit fatuitas eorum qui erubescunt bene agere: quae fatuitas primo potest ostendi per hoc, quod ipsi permittunt se vinci ab irrisoribus, quos tam facile vincere possunt, quia si illum taciturnitate vincerentur irrisores. Esai. 30. In silentio

spe erit fortitudo tua. Si enim qui irridentur, tacerent, & animū haberent ad mercedē quā expectant pro tolerantia irrisorum cōsuli essent irrisores. Sidonius: Garrulo nō respondere, cōiitiū est. Sicut enim garrulus vincitur à non respōdente, atque cōtra ignem pugnandū est aqua, cū sit ei contraria: sic taciturnitate pugnandum est contra garrulitatē. Cogitare debet erubescens, quando irridetur, q̄ plus potest audire duabus auribus, quā irrisor loqui vno ore. Sapiens: Vnum os à natura, & duas aures accepimus. Ac si diceret: Plus debemus audire, quā loqui. Poëta: Quis labor est, inquam, quā tacuisse minor? ¶ Secūdo, quia timeant ab eis irrideri, qui irrisione sunt digni. Quando mali irrident bonos de bonis operibus quæ agunt, idē est ac si cæci irriderent videntes de hoc q̄ ipsi vident, & claudi rectē incedētes. Ideo ipsa irrisio irridendū est. Sene. Equo animo audiēda sunt imperitorum conuicia. Contēnendus est ipse cōtemptus. Quis sanæ mētis nō contēnat claudicantē, si videat se irrideri ab ipso, eo q̄ rectē incedat? Et quis ralem non iudicet fatuum, si ideō claudicanti velit assimilari, q̄ ab eo deridetur? Deridēdi sunt ergo derisores, non imitandi. Quidam fenex in vitis patrum ait: Aut fuge homines, aut irrideas mundū, aut quæ in mundo sunt. Scultū te ipsum facito in pluribus. Si dicat aliquis q̄ derisio maioram praualebit, quia plures sunt: Respōdeo, quia Deus & sancti sui iuuabunt bonos, irridēdo malos. Psal. Qui habitat in caelis, irridebit eos. Et iterum: Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt, &c. Non est vituperium Solis q̄ noctua non appetit vel aspiciat eū: nec vituperium auri & argenti, q̄ iumenta non appetiāt ea. Iumenta enim nesciunt æstimare nisi fœnū & similia. Et porci nisi fursur, & similia. Sic non est vituperium bonorum, si à malis deridentur. Mali enim sunt velut noctua. vnde Boëtius de eis dicit: Hi sunt similes auibus, quarum oculos nox illuminat, & lux cæcat. Non est curandū de vituperio eorū qui dicūt malū bonū, & bonū malum. Esa. 5. Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum &c. Ipsi etiā sunt sicut iumenta, qui viros sanctos, qui sunt velut aurū & argentū, & lapides pretiosi, despiciunt. Vnde Prou 14. Ambulās recto itinere, & times Deū, despicitur ab eo qui infami graditur via. Et 29. Abominātur impij eos qui in recta via sunt. Aristippus, cū quidā ei diceret, Homines te cōtēnunt, inquit, Et illos asini. Sed nec illi asinos, nec illos ego curo. Vituperiū taliū laus est, & laus vituperium. De primo dicit Sene. Malis displicere, laudari est. Nō potest sententia vilam auctoritatem habere, vbi qui damnatus est, damnat.

damnat. De secūdo etiam dicit Sene. Tam turpe sit tibi laudari à turpibus, quàm si lauderis ob turpia. ¶ Tertio potest ostēdī virtas erubescentiū per hoc, q̄ ipsi erubescunt de hoc, vnde gloriari deberent, dum erubescunt bene agere, eò q̄ consueverunt male agere, vel quia vident alios male agere. Hoc enim valde gloriosum est, quū aliquis bene agit inter male agētes: vel ratur illum, qui male agere consuevit. Tales sunt similes illi qui erubesceret de hoc q̄ de naufragio euasisset, vel de hoc q̄ non fecisset sicut facere solitus esset, vel de hoc q̄ sanus esset aliorum existentibus leprosis, vel mundus aliis inquinatis. Tales desensiones non solū non sunt timendæ, sed etiam apperendæ. Sene. Nondum felix es, si nondū turba deridet te. Et dominus Mat. Beati eritis cū maledixerint vobis homines, & persecuti fuerint, & dixerint omne malū aduersū vos mētientes, propter me. Quid do quis vituperatur vel laudatur, primo debet attendere quis ei qui eū laudat vel vituperat, & tūc placeat ei laus, vel displiceat vituperium. Sen. Nō quàm multis, sed quibus placeas cogita.

¶ Quod erubescētes de bono se male habeant ad Deum.

TERTIO valere potest ad detestationem erubescētia, ostēdatur quàm male & iniquè se habeant erubescētes ad Deū & ad ea quæ Dei sunt. ¶ Ad Deū male se habēt tripliciter, & inquantū Dominus est, & inquantū pater est, & inquantū spūsus animæ est. ¶ Inquantū dominus est, dum ipse erubescit Dominum confiteri: diabolum autem nō erubescit cōfiteri dominū, seruitiū diaboli manifeste faciendo. Nulla enim certior domini confessio, quàm seruitij redditio. Si autem Deum dominū habet nō tamē vt primū vel maiorē, sed vt secūdū. Solum enim seruitiū vult ei reddere in quo mūdus præbet assensum, nō autē dēns q̄ Deus rex est, & regaliter & libere vult dominari. Erubescētes adeo negauerūt Christū, q̄ nec etiā leui signo volūt videri eius discipuli. Erubescētes, signa diaboli libere portāt, vexillum verò Christi non volunt portare nisi occultē, nō attendentes illud Iere. 4. Leuate signum in Sion, & confortamini. & eiusd. 6. Leuate vexillum, &c. ¶ Inquantum Pater se male habet erubescētes ad Deum, dum eum negat. Vix aliquis negat patrem suum, licet pauperem. Quantam ergo contumeliam facit tātō patri qui eū negat? Merito ipse negabitur ab eo, vnde Mat. 10. Qui autē me negauerit corā hominibus, & negabo eum corā Patre. Ita accidit fatuo erubescēti, sicut accidit euidā scholari, qui esset indutus pretiosis vestib⁹, & à sociis suis honoratus, cum videret eū pater suus in humili habitu, timens ne socij contemnerent

nerent eū, si scirent eū habere talem patrem, rogauit patrem vt nullo modo se indicaret eis: & simulās ipsum esse vnum de seruitibus patris sui, fecit eū comedere cū gartione domus. Quod pater pariter sustinuit. Sed cum finito prandio scholaris duxisset eū in cameram suam secretò, & quæsisset ab eo quid ei attulisset, ostendit ei pater denarios quos attulerat, asserens, quod nec vllum de illis haberet. Tu negasti me fili, ait pater, & ego nego te de cetero nō comedes vel bibes de eo quod tibi mittā. Erubescens etiam male se habet ad Deum, inquantū Deus sponsus est animæ, dum de tanto sponso erubescit. O anima, non est ita ignobilis iste spōsus, vt de eius ignobilitate erubescas. De nobilitate eius legitur Prou. vlt. Nobilis in portis vir eius, quādo sedit cum senatoribus terræ. Non est etiam ita deformis, quod anima eius deformitatē debeat erubescere. Psal. Speciosus forma patris filiis hominū, & candor est lucis æternæ: vt legitur Sap. 7. Splendor gloriæ. & ad Hebr. 1. Legitimus etiam sponsus est, nō adulter, vt de eo debeat anima erubescere. Sed mira infania, legitimum spōsum confiteri dedecus creditur, adulterum verò mundū scilicet absque verecundia confitentur, scilicet quando dicunt quod ideo se ornant vt mundo placeant. vnde Jerem. 3. Sed quomodo si contēnar mulier amatorem suum, sic contēpsit, me domus Israël, dicit Dominus. Hūc sponsum nō erubescēbat illa quæ dicebat: Ipsi sum despōsata cui angeli seruiūt, cui pulchri tudinem sol & luna mirantur. O anima, sponsus iste te singulari pugna acquisiuit. Ipse est quē nec mors ab amore tuo separauit. Male etiā se habet erubescēs ad opera bona, dū ea contēnit, & ea facere erubescit. Iniquū est valde bona opera inhonorare, a quibus homo sic honoratur. Ecc. 13. Omne opus electum iustificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo: quando gloria huius mūdi deficiet, tūc gloria dabitur pro bonis operibus. De defectu præsentis gloriæ dicit Psal. Quoniā cū interierit, nō sumet omnia: nec descendet cum eo gloria domus eius.

¶ Quod bona opera tripliciter glorificent hominem.

BONA opera tripliciter glorificāt hominē. ¶ Primo, faciēdo cū societate in morte, quando relinquitur ab amicis carnalibus. vnde in Apoc. 14. Opera enim illorū sequūtur illos. ¶ Secundo ministrando materiā coronæ æternæ. Ber. Si penitētia nostra crudeli miseratione minuitur, paulatim gemmis corona nostra priuatur. ¶ Tertio verò ad modū vestimēti hominem decorādo. Psal. Astitit regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Vestis deaurata sunt bona opera ex charitate facta.

Hæc

Hæc tria sunt quæ solent hominem facere gloriosum, Honorabilis societas, decor vestitus, & nobilitas. Hæc tria, vt ostendit, vir iustus ex bonis operibus consequetur. Ad hunc statum pertinet Christiana religio, quæ hodie inter Christianos Christiani viuere opprobrium est: & facilius posset Christianus viuere inter aliquos paganos, quàm inter multos Christianos. Mira insipientia. Ipsi pagani fide Christianam honorabilem reputant: ipsi vero Christiani vitam Christianam, à qua fides habet valorem suum, opprobrium habent. Bern. Quid diuidis opus à fide? Iniquus diuidis, hæc tuam perimens. Nā si fides sine operibus inortua est, minus mortuum offers Deo. Idem: Quid fides quæ non operatur ex dilectione, nisi cadaver exanime? Bene honoras Deum munere feceris? Bene placas Deum fidei tuæ interfectore? ac. 2. Sicut corpus sine spiritu mortuum est, &c. Veritas Christianæ religionis ad eum oditur à multis, etiā qui dicunt se Christianos, vt scilicet signa eius viderentur possint: quam tamen veritatem deberent amare super omnem gloriam saeculi terreni: imò etiā adoranda esset eis veritas ista, quàm cunctis fatuis contemptibilis esset. vnde frater Guido Castus. Sine aspectu & decore crucis affixa adoranda est veritas. In signis huius osculantur fideles & adorant crucem: multi tamen aduersus crucem exterius, crucem spirituales interius per contemptum conculcant, & in eam expuunt, & magnum odium videtur habere veritatem Christianæ religionis, qui etiā signis ei bellum indixerunt.

¶ De quatuor remediis contra malam erubescenciam.

POSITIS his quæ possunt valere ad detestationem erubescenciam malam, consequenter tangemus aliqui de remediis quibus possumus vti contra erubescenciam malam. ¶ Et sunt quatuor meditationes valentes contra erubescenciam malam.

¶ Prima meditatio est erubescenciam, siue opprobrium, quod Christus pro nobis sustinuit: quod opprobrium prædixerat Ieremias Thren. 3. Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobrium. Si quis bene attenderet opprobrium illud, quod filius Dei pro eo sustinuit, quando positus fuit in cruce, patuam reputaret recundiam, quam pro Christo sustineret. Solemnitas enim crucis erat tunc, propter quam de diuersis partibus mundi homines conuenerant in Ierusalem, qui viderunt eum pendentem in cruce. Bern. Grata ignominia crucis, sed ei qui Crucifixo ingratum non est. Et ad Hebræos 12. Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctoritate fidei & colorem matorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, & resurrectione contempta, atque in dextra sedis Dei sedet. ¶ Secunda

meditatio est erubescentiæ seu opprobrij quod sancti sustinuerunt. Vnde ad Hebræos 11. Fide Moses grandis factus, negavit se esse filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quã temporalis peccati habere iocunditatem, maiores diuitias æstimans thesauro Ægyptiorum improperium Christi. Et Act. 5. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. ¶ Tertia meditatio est illius erubescentiæ, quam patientur in futuro illi, qui hic fugiunt eam. Prouer. 10. Quod timet impius, venit super eum. Et Iob 6. Qui timet pruinam, irruet super eum. Gregorius dicit de illis qui volunt repugnare voluntati Dei: Hinc Dei voluntatem peragunt, vnde eum irritare contendunt, & consilio Dei resistentes obsequuntur: quia hoc dispositioni eius militat, quod per humanum studium reluctatur: qui verecundiã, vel egestatẽ, vel aliam tribulationem à Deo missam nolunt recipere modo, habebunt in futuro eam lōge maiorem. Tunc venit quasi viator egestas, & pauperies quasi vir armatus. Prouer. 6. Tunc non poterit homo effugere, nec ei resistere. De verecundia quam mali in futuro patientur, legitur Iere. 10. Confundentur vehementer, qui non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod nunquam delebitur: & viceversimodum: Dabo vos in opprobrium sempiternum, & in ignominiam æternam, quæ nunquam obliuione delebitur. ¶ Quarta est meditatio illius verecundiæ, de qua Luc. 9. dicit Dominus, Qui me erubuerit, & sermones meos, hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Tunc illi qui contemnunt modo alios contemnentur à Deo, vt mors eorum non reputetur sicut nec mors vnus canis. Ipse enim Deus ridebit de morte eorum. Prouerb. 1. Ego quoque in interitu vestro ridebo.

De malitia irrisorum quàm nociua sit ecclesiæ Dei. CAP. XVII.

Vltimo loco in tractatu de erubescencia, tangendũ est aliquid de malitia irrisorum quæ multũ nociua est ecclesiæ Dei, etiam plusquã hæresis. Cuius ratio hæc est: quia diabolus per irrisores filios Dei suffocat, dũ paruuli sunt. Hæc enim est vna de astutijs diaboli suffocare bonũ inceptum in germine. Vnde per serpentem religionẽ inchoatam in paradiso suffocauit. Et per Pharaonem populũ Israëliticũ destruere voluit submersione paruulorũ: vt legitur Exod. 2. Et per Herodem Christũ paruulũ occidere voluit: & vt eũ occideret, paruulos innocẽtes occidit. Mat. 2. Vnde malitia irrisorũ malitia Herodiana est.